

Tendències

L'impacte de la pobresa en la població infantil

ROSA M. BOSCH
Barcelona

Omenges o pagues la hipoteca... I, esclar, el primer és alimentar els meus fills”, diu la Cristina, veïna del Raval de 40 anys immersa en una profunda crisi des que ella i el seu marit es van quedar sense feina. La situació de la Cristina és la de milers de famílies que a poc a poc ho han anat perdent tot, tal com adverteix l'informe presentat la setmana passada per l'Unicef *La infantesa a Espanya*, en què se subratlla que 2,3 milions de nens, el 27,5% del total, viuen en el llinar de la pobresa.

Les entitats socials reiteren que la situació és dramàtica i que cada vegada hi ha més gent que necessita ajuda: “Hi ha una cronificació de l'atur i de la pobresa, i els nens ho pateixen. El 2013 vam atendre 250.000 persones, de les quals 70.000 eren menors de 16 anys, el triple que el 2008”, afirma Albert Molist, coordinador de la Creu Roja a Catalunya. “Més del 70% dels nens del nostre centre obert vénen derivats de serveis socials perquè no tenen garantides les necessitats bàsiques d'alimentació, higiene... Hi ha infants que tenen ansietat, veuen coses que a la seva edat no haurien de presenciar, que els pares es barallen o que han begut, que han d'utilitzar roba de segona mà, que no poden tenir llibres...”, explica Noa Soliño, treballadora social de l'Associació Juvenil Barnabitas de Sant Adrià de Besòs, adscrita a la Fundació Pere Tarrés. A continuació quatre famílies que s'han vist engolides per la crisi i que han superat mesos amb zero ingressos expliquen com afronten la situació i quin impacte té en els seus fills.

“Hem passat de tenir de tot a res”.

La Cristina, el seu home i els seus dos fills, de 10 i 5 anys, vivien còmodament gràcies a dos sous. Ella regentava una botiga de pollastres rostits a Sants i ell treballava sense parar en la construcció. Era l'època de la bombolla i de les hipoteques desbocades. “Ho teníem tot, però vaig haver de tancar el negoci per les obres de l'AVE, perquè pel meu carrer no hi passava ningú, i després el meu home també va acabar a l'atur”, explica la Cristina, al centre obert Joan Salvador Gavina del Raval, també federat amb la Fundació Pere Tarrés, on els nens gaudeixen de les activitats d'estiu. Amb l'atur, després el subsidi de 426 euros, feines temporals i el suport d'avis i germans han anat trampejant la situació. “Des del juny no tenim cap ingrés, estem negociant la renda mínima d'inserció (RMI), però trigarà uns sis mesos. Aquestes setmanes els nens han menjat gràcies al casal”, diu la Cristina. “A la nit -explica- m'enfonso,estic més irritable i discuteixo amb el meu home, però tots dos remem en la mateixa direcció. Intentem no estar tristos davant

“O menges o pagues la hipoteca”

Quatre famílies amb nens expliquen com sobreviuen després d'anys a l'atur i depenent de l'ajuda social

dels nens. Si tu estàs malament, els nens també ho estan; és molt dur passar de tenir-ho tot al fet que els nens no es puguin ni prendre un refresc en una terrassa. Veig el futur molt negre, com altres famílies de la meua escala que han hagut d'anar a viure amb els avis”.

“Ens tornem a canviar de casa...”.

En un any la Melani, mare de quatre nens, s'ha canviat quatre

vegades de casa, i pel camí ha anat deixant el que tenia: mobles, roba, electrodomèstics. Ara s'ha instal·lat en una habitació d'un pis *okupat*. Els nens, de 2 a 11 anys, estan farts de tanta provisionalitat. La Melani va arribar de la República Dominicana als 16 anys amb la seva mare, i des que va tenir el primer fill, als 19, ha estat la que ha mantingut la família a causa de les absències de la seva parella. “Tenia una bo-

na feina de cambrera de pis en un hotel, cobrava 1.800 euros i no necessitava l'ajuda de ningú, podia pagar el lloguer de 600 euros”, diu la Melani, també al centre Joan Salvador Gavina del Raval. La seva feina en un hotel de Rambla Catalunya es va prolongar durant set anys, fins que una ETT es va fer càrrec de la contractació del personal i va prescindir d'ella, diu la Melani. Va sobreviure durant dos anys amb

l'atur, que es va acabar al desembre, i va haver de deixar casa seva. Aquí comença el periple, del pis d'una amiga a un altre d'*okupat* pel seu marit, i després a la seva habitació habitatge actual, també *okupada*. “El meu home ens va fer fora al cap de dos mesos i se'n va anar a la República Dominicana. Els nens no el troben a faltar, no l'han tingut mai com a referent; veuen els problemes, però són molt reservats i no

LA FUNCIO DELS ESPLAIS

20 centres

La Fundació Pere Tarrés està federada amb 20 centres de dia en barris deprimits de Barcelona

L'activitat

Els espais són espais educatius que ofereixen activitats de lleure

Objectius

Contribuir al desenvolupament personal de nens i joves, principalment en risc d'exclusió social, i potenciar el voluntariat

Àmbit

La Fundació Pere Tarrés és a Barcelona, l'Hospitalet, Badalona, Sant Adrià, Terrassa, Sabadell, Cornellà i Sant Vicenç dels Horts

Lleure. La Nuri, a l'esquerra, i la Mónica, a la dreta, amb els fills de totes dues al fons jugant a futbol, fotografiats dimarts a Sant Adrià

LAURA GUERRERO

expressen els seus sentiments", diu la Melani, de 30 anys, que es posa a plorar en veure la mirada de la seva filla petita. "Vam ser nosaltres els que vam demanar a la Melani que vingués al casal, a ella li costa demanar ajuda", explica Anna Puig, treballadora social d'aquesta entitat. Puig expressa la seva preocupació "pel que passarà l'agost, quan els casals tanquen i molts nens es queden sense el menjador. Ara estem fent una llista amb les persones més necessitades per trobar-hi una solució".

La desesperació de la Melani la va portar fins a Nova York, on familiars del marit li van oferir una feina. Va resultar un fiasco: 140 dòlars a la setmana per tres dies de feina als quals calia restar-ne 70 pel lloguer d'una habitació. Ara sobreviu amb els 426 euros del subsidi, els xecs Proinfància de la Caixa, de 100 euros mensuals per a cada fill (alimentació, higiene, material escolar), el suport del casal d'estiu i, a l'hivern, del centre de dia.

"Ens hem acostumat a la llet de mala qualitat". La Nuri, de 39 anys, assenyala que ha hagut de

recórrer al menjar més barat per poder alimentar la família. Tant que ara s'adonen que "la llet de bona qualitat no ens agrada". Les lleties les cuina amb trossets de xoriço que intenta que vagin a parar als plats dels seus fills, de 13 i 7 anys. Tot i així, li pregunten: "Mama, on és la carn?". La vida d'aquesta família va fer un gir quan es va esfondrar el sector de la construcció: el seu marit, paleta, es va quedar sense feina, i els estalvis aviat es van acabar. "Ell va tocar fons quan ens van fer fora del pis de lloguer. Va arribar un moment en què acumulàvem quatre mensualitats, però si pagàvem no menjàvem... Tots dos tenim ansietat, hi ha nervis a casa i el meu fill gran ha suspès aquest any. Quan les coses van bé no penses que això et pugui passar a tu", explica la Nuri, a qui sap greu que el fill petit, de 7 anys, no hagi pogut gaudir de les coses que va tenir el gran: vacances a Disneyland i Portugal, vambes noves, anar a fer tapes...

Aquest és el primer mes que cobra els 426 euros del subsidi, insuficients per pagar els 500 euros del nou lloguer, a Sant Adrià de Besòs, i els 350 de la hipoteca d'un pis (el tenen arrendat per 250 euros) que tenen a Las Navas de la Concepción (Sevilla), on van viure una temporada. Com tiren endavant? Amb el suport dels avis, del casal de l'Associació Juvenil Barnabitas, on la canalla gaudeixen de moments de lleure, esport, excursions i de menjador, i també gràcies als xecs Proinfància.

"Dos mesos sense cap ingrés". La Mónica, el seu home i els seus fills de 9 i 6 anys van aguantar sense cap ingrés durant dos mesos gràcies al suport de la família, que viu a Veneçuela, d'amics i del banc d'aliments. La Mónica, especialitzada en recursos humans, i la seva parella, economista, treballaven en un banc a Caracas quan van decidir provar sort a Catalunya. Era prometedora: ell tenia un bon sou com a comercial en una companyia de telecomunicacions i ella era propietària d'una botiga de bijuteria, a Santa Coloma de Gramenet, que va haver de tancar després de quatre anys de funcionament. Un ERO i la crisi ho van canviar tot. De viatjar amb freqüència a Caracas per passar-hi el Nadal i d'estius a França i Portugal van passar a dependre de l'ajuda. Els nens veuen amb certa normalitat portar roba reciclada "el petit no ha estrenat mai cap pantalons", utilitzar llibres de segona mà i que les vacances siguin a la platja de Sant Adrià i el casal Barnabitas. "Sí, ens va afectar haver de suprimir les activitats extraescolars del gran, li encantava la natació i quedar-se a dinar a l'escola".

La Mónica, de 40 anys, veu llum al final del túnel: espera que les coses vagin més bé ara que el seu marit, després d'anys a l'atur, hagi aconseguit l'exploració de la botiga de l'institut Guttman de Badalona.●

La dada

27,5%

dels menors espanyols viuen en el llinard de la pobresa

Les frases

CRISTINA, 40 ANYS

"A la nit m'enfonso, estic més irritable i discuteixo amb el meu home. Intentem no estar tristos davant dels nens, però si tu estàs malament, els nens també ho estan"

MELANI, 30 ANYS

"Els meus fills veuen els problemes, però són molt reservats i no expressen els seus sentiments"

NURI, 39 ANYS

"El meu home i jo tenim ansietat, hi ha nervis a casa... Quan les coses van bé, no penses que et pot passar a tu"

MÓNICA, 40 ANYS

"Ens va afectar el fet d'haver de suprimir la natació del gran, li encantava"

Protegir la dignitat dels nens

■ **"Hem vist casos molt penosos. Estem preocupats, però els nens d'aquí no passen gana gràcies al suport de familiars, amics i entitats socials",** indica Albert Molist, coordinador de la Creu Roja a Catalunya. **Que l'alimentació sigui rica i variada és una altra cosa: la carn i el peix escassegen. Molist considera que l'ajuda s'ha de donar "amb discreció" i que són els pares els que han d'oferir el menjar als fills, no pas la Creu Roja. "La nostra prioritat és preservar la dignitat; ja és molt dur estar en aquesta situació perquè a sobre hagi de passar vergonya en rebre ajuda públicament". Per això aquesta entitat ha creat per a aquest estiu (del juny al setembre) una targeta recarregable (20 euros per nen cada setmana) per poder comprar productes frescos en una sèrie de comerços de proximitat.**

Segons el Síndic cal garantir una renda de suficiència ja que les mesures pal·liatives no curen

Tiretes per a danys greus

CRISTINA SEN
Barcelona

L'informe sobre la pobresa infantil a Espanya elaborat per l'Unicef i fet públic la setmana passada ho deixa ben clar: o s'actua o s'actua. Vivim un període difícil, però cal prioritzar aquesta qüestió, afrontar-la amb un marc general d'intervenció, perquè els nens són el col·lectiu més vulnerable. El camí passa sobretot per assegurar una renda mínima garantida, una prestació específica per a les famílies vinculada al nivell de renda", subratlla Maria Jesús Larios, adjunta del Síndic per a la defensa dels drets dels nens.

La veu del Síndic és la que dona la pauta per analitzar no només la situació, sinó també la manera com estan actuant les administracions. Sí que s'han establert mesures pal·liatives, com ha estat a Catalunya l'ampliació de les beques menjador i l'obertura de centres socials a l'estiu per atendre els nens. Però insisteix que la resposta ha de ser global, ja que aquestes mesures pal·liatives només arriben a les famílies amb pobresa severa. El 27,5% dels nens espanyols viuen sota el llinard de la pobresa, indicava l'informe de l'Unicef la setmana passada. L'informe específic de la Sindicatura de Greuges elaborat el 2012 assenyala que el risc de pobresa infantil era llavors del 23,7%, amb un creixement del 33% en un període de dos anys.

Des de la Conselleria de Benestar Social i Família s'assenyala que es treballa sobretot en l'àmbit de la prevenció, per detectar els casos de risc i donar-los sortida. En aquest sentit, es recordava que el mes de juny es van posar 500.000 euros provinents de la Grossa de Cap d'Any a disposició de les entitats de lleure educatiu per becar activitats d'estiu. Els beneficiaris de la nova loteria nadalenca catalana es van destinar a programes per a la infantesa en situació de risc.

Així mateix, Benestar Social considera que una de les recomanacions de l'informe de l'Unicef –l'elaboració d'un pacte global per la infantesa– Catalunya ja l'ha dut a terme amb l'acord subscrit el 2013. El pacte per la infantesa, assenyala l'adjunta al síndic Maria Jesús Larios, el que va fer és posar el te-

ma a l'agenda; és important, però el que es necessita són unes polítiques per reduir la pobresa infantil específicament, una intervenció global sobre l'educació, la salut, el temps lliure, l'alimentació, que són drets bàsics. "I això no s'ha fet", subratlla.

Des del Ministeri de Sanitat i Serveis Socials s'apunta que el pla d'acció per a la inclusió social es va dotar amb 17 milions per lluitar contra la pobresa infantil, però aquesta xifra va ser durament criticada per l'oposició. Ara, en fase de preparació dels pressupostos generals, el ministeri confia que el ministre Cristóbal Montoro obri una mica l'aixeta.

LA VEU DE LA PINCAT

"La pressió fiscal ha de ser la de la UE"

■ **La Plataforma d'Infància de Catalunya (Pincat), formada per 20 organitzacions, va demanar ahir que es posés en marxa la prestació garantida per a famílies amb fills i se'n millori l'accés al mercat laboral. Així mateix, va sol·licitar més inversió pública i una pressió fiscal com la mitjana de la UE per obtenir recursos per a la infantesa.**

Benestar Social explica que treballa en la prevenció dels casos de risc per donar-hi sortida

De moment, només hi ha tiretes per afrontar un problema greu, i la crisi i les polítiques restrictives han fet caure la dotació per a la infantesa en un 14,6% des del 2010 en el conjunt d'Espanya. Aquesta situació, recorda Larios, no es combat només amb mesures puntuals, malgrat que siguin benvingudes. I la pobresa infantil no és només una qüestió de privació material, sinó que implica perill d'exclusió, de fracàs escolar, de vulnerabilitat. Per això Larios considera que el camí –que figura en l'Estatut, però no en la realitat– és crear una renda mínima de suficiència, encara que sigui costosa.●